

Пояснювальна записка

Збірник тестових завдань укладено для проведення всеукраїнського моніторингу якості знань, умінь і навичок з української мови. Пропоновані завдання, що охоплюють теоретичний і практичний матеріал різних розділів шкільного курсу української мови (фонетики, орфографії, лексикології, морфології, синтаксису, пунктуації), дібрано з урахуванням вимог Державного стандарту базової і повної середньої освіти й чинної навчальної програми з української мови.

Слово до учня

Мета моніторингу – одержання об'єктивної інформації про результати вашої навчальної діяльності з української мови за основну школу.

Усі завдання, передбачені моніторингом, виконуються одноосібно й у письмовій формі. Кожному з вас буде надано спеціальний комплект: зошит із завданнями й бланк для виконання завдань указанного варіанта. Кількість тестових завдань – 13, у тому числі: 12 – конструктивного і 1 – творчого характеру.

Позначка ставиться лише проти варіанта обраної вами правильної відповіді.

Використовуйте тестовий зошит як чернетку.

До бланка відповідей записуйте лише правильні, на вашу думку, відповіді. Неправильно написані, закреслені й підчищені відповіді в бланку – це помилка.

Завдання з української мови мають трирівневу структуру:

1. Перший рівень – 6 тестових завдань (1–6) на вибір однієї правильної відповіді, для виконання яких відводиться **10 хв.** Кожен тест складається з інструкції й чотирьох варіантів відповідей, серед яких лише **одна** – **правильна**.

Ваше завдання – вибрати правильну відповідь і позначити її **×** в клітинках проти букви, що відповідає вибраному вами варіантові.

Наприклад:

Усі займенники пишуться разом у рядку

А ні/скільки, де/якому, будь/якому, якому/сь

Б хто/сь, де/котрий, ні/який, скільки/сь

В де/що, аби/хто, хтозна/коли, ні/коли

Г аби/кому, кому/сь, казна/що, аби/що

А	Б	В	Г
	×		

2. Другий рівень – 6 завдань (7–12) на основі тексту або речень, у тому числі на встановлення відповідності. Для їх виконання відводиться **15 хв.**

Зокрема, завдання 7–8 базуються на текстовому матеріалі й містять чотири варіанти відповідей, із яких лише **одна** – **правильна**. Отже, ви ставите лише одну позначку. Речення тексту пронумеровано для зручності й економії часу.

Наприклад:

1. Заходила ніч. **2.** Німіє степ і хмариться. **3.** Поспішаючи кудись ховаються останні шуми й гуки довгої літньої днини. **4.** Не погасло ще на заході червоне зарево, а вже над ним у темряві далекого неба зажеврила, немов жарина в попелі, вечірня зоря. **5.** А місяць, що перше висів серед ясного неба сірою, мало помітною плямою, під темним крилом ночі зразу ожив і засвітився чарівним вогнем (За С. Васильченком).

Пунктуаційну помилку допущено в реченні

- А другому
- Б третьому
- В четвертому
- Г п'ятому

А	Б	В	Г
	×		

У наступних завданнях (9–10) пропонується п'ять варіантів відповідей, із яких **правильні – чотири**.

Наприклад:

З'ясуйте, якими членами речення є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

(1) *Ніжністю*, мелодійним звучанням української мови милувалося (2) *чимало* славнозвісних людей світу (А. Бортняк). І пісня, і казка, і приказка (3) *неминуче* повертають нас до цілющих джерел землі, вчать берегти навколишній світ, шанувати рід свій, (4) *його* традиції (За С. Гривою).

- А підмет
- Б присудок
- В означення
- Г додаток
- Д обставина

1	Г
2	А
3	Д
4	В

Завдання 11 і 12 стосуються речень, на основі яких необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами й буквами (утворити логічні пари).

Наприклад:

Установіть відповідність між односкладними реченнями та їхніми видами:

Види односкладних речень

- 1 означено-особове
- 2 неозначено-особове
- 3 безособове
- 4 узагальнено-особове

Приклади

- А Книгу читають не очима, а розумом (*Нар. творчість*).
- Б Вечір. Ніч.
- В Пахло чебрецем, свіжою травою (А. Шиян).
- Г Учітеся, брати мої, думайте, читайте, і чужому научайтесь, й свого не цурайтесь (Т. Шевченко).
- Д Не кажи гоц, поки не перескочиш (*Нар. творчість*).

1	Г
2	А
3	В
4	Д

Ці завдання (11–12) також містять п'ять варіантів відповідей, із яких **правильні – чотири**. Таким чином, ви заповнюєте кожну клітинку.

Зверніть увагу! Позначки, які ви ставите в таблицях біля завдання, слід самостійно перенести до бланка відповідей.

3. Третій рівень – завдання творчого характеру – власне висловлювання (на виконання його відводиться **20 хв**).

Для виконання творчого завдання необхідно одразу визначити для себе коло фактів, якими будете оперувати, писати коротко, чітко, зрозуміло; робити висновки; головне – продемонструвати свою позицію, розуміння сутності проблеми.

Зичимо вам успіху!

Слово до вчителя

Загалом на виконання всіх завдань відведено 45 хвилин. Максимальна кількість балів за виконану роботу – **36** (24 бали за тестові завдання I–II рівнів і 12 балів за творче завдання). Набрані сумарно 36 балів співвідносяться із 12-ма балами за чинною шкалою оцінювання.

Кожне правильно виконане завдання першого рівня (1–6) оцінюється в 1 бал, а невиконане чи виконане неправильно – в 0 балів. Завдання вважається виконаним правильно, якщо проти однієї літери зроблено лише одну позначку, що виокремлює правильну відповідь.

Правильно виконане завдання другого рівня (7–8) оцінюється в 1 бал, завдання 9–12 максимально – 4 бали, а невиконане чи виконане неправильно – в 0 балів.

Зверніть увагу! Позначки, зроблені в таблицях біля завдання, учні самостійно переносять до бланка відповідей.

Таблиця оцінювання

№ п/п	Рівень	№ завдання	Кількість балів	Сумарна кількість
1	I рівень	1–6	по 1 балу	6 балів
2	II рівень	7–8	по 1 балу	18 балів
		9–12	по 4 бали	
3	III рівень	13	12 балів	12 балів
Максимальна кількість				36 балів

Творча робота оцінюється відповідно до чинних норм за 12-бальною шкалою. З огляду на кількість відведеного часу творче завдання сформульовано у вигляді проблеми чи ситуації з коментарем, що допоможе швидко учням зорієнтуватися, добре впоратися і вчасно завершити роботу.

Цим завданням перевіряється здатність учнів творчо мислити, логічно вибудовувати власне висловлювання, добирати аргументи, бути переконливим у власних судженнях; знання типів і стилів мовлення; уміння використовувати лексичне й граматичне багатство української мови в різних ситуаціях мовлення.

Специфікація тесту

Змістові лінії (мовленнєва, мовна, соціокультурна, діяльнісна)	Рівні	Кількість завдань і їхня характеристика	Оцінювання (у балах)	Хронометраж виконання завдань (загалом – 45 хвилин)
1) Мовна: рівень засвоєння учнями системних знань про мову й формування на основі їх відповідних умінь із виучуваних розділів курсу української мови (фонетика, орфографія, лексикологія, морфологія, синтаксис, пунктуація);	Перший	Шість № 1–6 – на вибір однієї правильної відповіді.	Усього 6 балів: по 1 балу за правильно виконане завдання.	10 хв

Змістові лінії (мовленнєва, мовна, соціокультурна, діяльнісна)	Рівні	Кількість завдань і їхня характеристика	Оцінювання (у балах)	Хронометраж виконання завдань (загалом – 45 хвилин)
2) діяльнісна: рівень сформованості вмінь і навичок виділяти в мовних об'єктах ознаки й властивості, порівнювати й зіставляти, аналізувати, оцінювати, класифікувати.	Другий	Шість а) № 7–8 побудовано на текстовому матеріалі й містять чотири варіанти від- повідей, із яких лише одна правильна;	Усього 18 балів: по 1 балу за правильно виконане завдання;	15 хв
		б) № 9–10 базуються на текстовому матеріалі й окремих реченнях і містять п'ять варіантів відповідей, із яких правильні чотири;	по 4 бали (1 бал за кожную правильну відповідь);	
		в) № 11 і 12 містять речення, на основі яких не- обхідно встановити відповідність інфор- мації, позначеної цифрами й буквами.	по 4 бали (1 бал за кожную правильну відповідь).	
Мовленнєва, мовна й соціокультурна: рівень сформованості комунікативних, стилістичних умінь і навичок, уміння конструювати тема-тично й стилістично орієнтовані власні висловлювання з урахуванням ситуації спілкування.	Третій	Одне № 13 Власне висловлювання (твір-мініатюра на основі пропонуванних висловів і ситуації спілкування), обсяг роботи 50–60 слів.	12 балів (6 балів – за зміст і 6 балів – мовне оформлення).	20 хв
4 змістові лінії	3 рівні	13 завдань	Максимально – 36 балів	Час – 45 хв

Критерії оцінювання власного висловлювання

Змістовий критерій				
1	Розкриття теми, доказовість основної думки, несуперечливість доказів			3 бали
2	Логічна послідовність викладу думок			1 бал
3	Багатство й виразність			2 бали
Мовний критерій				
1	Орфографія і пунктуація	Кількість помилок		Бали
		0–1 (негруба)		6
		1–1 (негруба)		5

		Кількість помилок	Бали
		2–3	4
		4–5	3
		6–7	2
		8–9	1
		10 і більше	0
2	Лексична, граматична, стилістична грамотність	Кількість помилок	Бали
		1	6
		2	5
		3	4
		4	3
		5	2
		6	1
		7 і більше	0

За творчу роботу виставляється одна оцінка. До бала за змістовий компонент додається бал за мовленнєве оформлення. Орфографічні й пунктуаційні помилки обраховують разом і оцінюють однаково. Лексичні, граматичні, стилістичні помилки обраховують разом і оцінюють однаково.

* Під час оцінювання орфографічної й пунктуаційної грамотності 2 (дві) негрубі помилки рахують як 1 (одну) грубу. До негрубих належать помилки, пов'язані з такими правилами:

- винятки з усіх правил;
- складні випадки написання великої літери;
- написання разом і окремо прислівників і прислівникових сполук, утворених від іменників із прийменниками;
- нерозрізнення не/ні (не хто інший, ніхто інший);
- заміна одного розділового знака іншим;
- пропуск одного зі сполучуваних розділових знаків або порушення їхньої послідовності.

* Негрубу орфографічну й негрубу пунктуаційну помилки не сумують і не зараховують як 1 (одну) грубу.

Оцінювання результатів моніторингу з української мови

За результатами виконаної роботи кожному учневі виставляється рейтингова оцінка й дається характеристика навчальних досягнень відповідно до визначеного рівня.

№ п/п	Рівень	Характеристика навчальних досягнень	
		Бали	Відсотки
1	Початковий	до 18 балів	менше 50 %
2	Середній	19–25 балів	50–70 %
3	Достатній	26–32 бали	71–90 %
4	Високий	33–36 балів	понад 90 %

Шановні батьки!

Всеукраїнський моніторинг якості знань, умінь і навичок учнів 10-х класів проводиться для оцінювання стану системи загальної середньої освіти й здобуття об'єктивних даних щодо рівня навчальних досягнень школярів.

Метою зазначеного заходу є виявлення навчальних досягнень учнів і з'ясування кількох важливих освітніх питань, а саме:

– Які знання здобули десятикласники з тих чи інших навчальних предметів, якого рівня сягають їхні загальнонавчальні вміння?

– Який рівень інтересу до навчання сформовано в учнів? До яких предметів навчальний інтерес більший, а до яких – недостатній?

– Чи вміють учні аналізувати зміст прочитаних текстів, робити висновки, висловлювати власне ставлення до прочитаного?

– Чи вміють знаходити нестандартне рішення в процесі розв'язання навчальних завдань, самостійно працювати з підручником, розв'язувати задачі, залучати додаткову інформацію під час виконання проблемних завдань?

– Чи ефективно розподіляють зусилля й час, виконуючи навчальні завдання?

– І головне, чи навчилися Ваші діти застосовувати здобуті знання не лише на уроках, а й у повсякденному житті?

Участь учня в моніторингу допоможе вчителю й Вам отримати об'єктивну інформацію про результати його навчання й сприятиме поліпшенню системної підготовки майбутніх випускників до державної підсумкової атестації й зовнішнього незалежного оцінювання. За Вашим бажанням можна здійснити порівняльний аналіз навчальних досягнень учня з відповідними досягненнями однокласників та допомогти зорієнтуватися щодо вдосконалення подальшої навчальної роботи школяра.

Від того, якого рівня знань досягне Ваша дитина в школі, залежить її подальше професійне навчання й доросле життя. Об'єктивні результати моніторингу сприятимуть заохоченню школяра до навчання, допоможуть йому зрозуміти, що навчання – це дуже важлива й значуща частина цього періоду життя. Ваша зацікавленість і дружня допомога в проведенні моніторингу додадуть дитині наснаги й упевненості в собі в процесі навчальної діяльності.

ВАРІАНТ 1

Завдання 1–6 мають по чотири варіанти відповідей, серед яких один правильний. Оберіть правильну відповідь і позначте **×** її в клітинці таблиці. (10 хв)

1. Укажіть рядок, у якому всі слова пишуться з м'яким знаком

- А вихован..ці, порт..ера, бул..йон, зачіс..ці
- Б рибал..ці, дніпровс..ка, їдал..ня, прос..ба
- В котит..ся, запоріз..кий, дон..чин, шпил..ка
- Г сон..ця, нанівец.., брун..ка, хустин..ці

А	Б	В	Г

2. Укажіть рядок, у якому в усіх словах замість крапок потрібно писати літеру **е**

- А джер..ло, к..рівник, пр..дставник, знач..ння
- Б пр..красно, печ..во, д..шевий, м..даль
- В щ..рбатий, кош..ня, ож..лець, пал..во
- Г пр..тендент, пер..дмістя, к..шення, тр..вога

А	Б	В	Г

3. Укажіть рядок, у якому в усіх словах, розкривши дужки, треба писати велику літеру

- А (П, п)роспект (П, п)еремоги, (К, к)нязь, (М, м)аршал авіації
- Б (Р, р)еспубліка (Б, б)олгарія, (А, а)кадемік, (М, м)арс, (П, п)ланета
- В (Б, б)огородиця, (К, к)олобок, (Г, г)аличина, (Р, р)іздво
- Г (С, с)умщина, (Б, б)егонія, (Б, б)лаговіщення, (М, м)айстер спорту

А	Б	В	Г

4. Укажіть рядок, у якому всі прикметники чоловічого роду в орудному відмінку мають закінчення **-ім**

- А знайомий, веселий, живий, літній
- Б працювятий, дорогий, середній, пахучий
- В розумний, учорашній, денний, дотепний
- Г домашній, художній, всесвітній, достатній

А	Б	В	Г

5. Укажіть рядок, у якому всі дієслова належать до першої дієвідміни

- А пливти, квапитися, збирати, сидіти
- Б скрипіти, духмяніти, полоти, чекати
- В радіти, хотіти, боротися, тьмяніти
- Г сумувати, звикати, летіти, плекати

А	Б	В	Г

6. Укажіть рядок, у якому всі числівники належать до розряду кількісних

- А двадцять один, тридцять шість, вісімнадцятий, сорок другий
- Б тридцять шість, сто двадцять сім, вісімдесят чотири, кільканадцять
- В сімсот вісімнадцятий, двісті три, тринадцять, три п'ятих
- Г дванадцять, тридцять шостий, чотириста два, нуль

А	Б	В	Г

Завдання 7–12
(15 хв)

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–9.

1. У (1) кожного народу є свій ідеал людської краси. 2. Віковий досвід українського народу говорить, що немає краси людини без краси мови. 3. Не може бути гарною людиною, у якої голос грубий, різкий, інтонації агресивні, а (2) часом проскакують й лайливі слова. 4. Багато що тут залежить від нас і чистота голосу, і вміння володіти ним, інтонувати тощо. 5. (3) Коли ми налаштуємося на доброзичливість і приязнь, у нас відразу м'якшає вираз обличчя, з'являється усмішка, змінюються барви голосу. 6. Усе це разом і створює (4) певне враження про нас у інших людей (За А. Коваль).

7. Укажіть, у якому реченні допущено пунктуаційну помилку

- А у другому
- Б у третьому
- В у четвертому
- Г у п'ятому

А	Б	В	Г

8. Укажіть слово, у написанні якого допущено помилку

- А людської
- Б приязнь
- В обличчя
- Г налаштуємося

А	Б	В	Г

9. Укажіть, якими частинами мови є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

- А частка
- Б займенник
- В прислівник
- Г прикметник
- Д сполучник

1	
2	
3	
4	

10. Прочитайте речення, укажіть, якими членами речення є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

Рідне слово входить у духовне життя днів (1) дитинства та юності разом із рідною піснею, її світовою (2) величчю й сонячністю (І. Вихованець). Розмовляючи, ми (3) ніколи не задумуємося над тим, а яке це слово – (4) старе чи молоде (А. Коваль).

- А означення
- Б обставина
- В додаток
- Г підмет
- Д присудок

1	
2	
3	
4	

Завдання 11–12

До кожного рядка, позначеного цифрою, доберіть відповідник, позначений буквою, і впишіть букву до таблиці.

11. Установіть відповідність між реченнями й назвами обставин, які є в цих реченнях.

Види обставин

- 1 обставина місця
- 2 обставина часу
- 3 обставина причини
- 4 обставина способу дії

Приклади

- А Він народився погожої осені, тоді, як на обрії серпень пливе (*М. Рильський*).
- Б Може, десь у лісах ти чар-зілля шукала, сонцеруту знайшла і мене зчарувала (*В. Івасюк*).
- В Та при такій погоді треба ще подумати про купівлю (*М. Стельмах*).
- Г Людські думки, покинувши домівки, шугають невидимими птахами (*К. Міщенко*).
- Д Від переляку на його лобі виступив холодний піт (*І. Нечуй-Левицький*).

1	
2	
3	
4	

12. Установіть відповідність між реченнями й назвами відокремлених членів, якими ускладнено ці речення.

Відокремлені члени речення

- 1 відокремлене означення
- 2 відокремлена прикладка
- 3 відокремлена обставина
- 4 відокремлений додаток

Приклади

- А Кажуть, юність нерозсудлива й тривожна (*Л. Забашта*).
- Б Повіяв легенький вітерець, струшуючи з листу неопалі краплі (*Панас Мирний*).
- В І тиха осінь, мрійна, яснолиста, несла в серця надію і тривогу (*А. Малишко*).
- Г У Луцьку, славнім місті, зібрався люд увесь (*Б. Грінченко*).
- Д Я не знаю нічого ніжного, окрім берези (*Леся Українка*).

1	
2	
3	
4	

Завдання 13

Власне висловлювання (20 хв)

13. Уявіть ситуацію: вам запропонували взяти участь в обговоренні теми «Робіть людям добро». Напишіть твір-мініатюру, скориставшись поданим висловом: «Навчися спочатку доброти, а потім мудрості, бо без першої важко навчитися останньої» (*Сенека*). Оберіть самостійно тип і стиль мовлення.

Орієнтовний обсяг роботи 50–60 слів.

ВАРІАНТ 2

Завдання 1–6 мають по чотири варіанти відповідей, серед яких один правильний. Оберіть правильну відповідь і позначте X її в клітинці таблиці. (10 хв)

1. Укажіть рядок, у якому всі слова потрібно писати з апострофом

- А з..юрмитися, п..едестал, п..юре, слов..ї
- Б прислів..я, духм..яний, зв..язковий, тьм..яний
- В роз..яснити, бур..ян, між..яр..я, полум..я
- Г св..ятковий, миш..як, подвір..я, пів..яблука

А	Б	В	Г

2. Укажіть рядок, у якому допущено помилку в написанні великої літери

- А Стародавній Єгипет, Різдво, князь, лауреат Шевченківської премії
- Б Мавка, цукерки «Мак», бегонія, Видубицький монастир
- В Лівобережжя, майдан Незалежності, курорти Закарпаття, герань
- Г Черкащина, конгрес, Народний артист України, Богородиця

А	Б	В	Г

3. Укажіть рядок, у якому всі іменники лише чоловічого роду

- А доповідь, піч, шлях, путь
- Б дріб, край, біль, Сибір
- В успіх, староста, біржа, орган
- Г лівша, сім'я, кіловат, собака

А	Б	В	Г

4. Укажіть рядок, у якому всі прикметники пишуться з *-ни-* на місці крапок

- А слов'ї..ий, старови..ий, лимо..ий, шале..ий
- Б безви..ий, стара..ий, безці..ий, моното..ий
- В безіме..ий, кам'я..ий, гороби..ий, дерев'я..ий
- Г де..ий, весня..ий, глиня..ий, ля..ий

А	Б	В	Г

5. Укажіть рядок, у якому всі дієслова належать до другої дієвідміни

- А мчати, звикати, блукати, стежити
- Б торохтіти, білити, полоти, милуватися
- В йти, гладити, бентежити, панувати
- Г шелестіти, бігти, чистити, гірчити

А	Б	В	Г

6. Укажіть рядок, у якому всі частки треба писати разом з іншими словами

- А авже/ж, ніби/то, ні/скільки, чи/мало
- Б не/хай, як/небудь, будь/де, ні/де
- В начеб/то, ні/звідки, аби/що, тому/то
- Г будь/який, мов/би, ні/з/ким, ні/що

А	Б	В	Г

Завдання 7–12
(15 хв)

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–9.

1. Розлившись безбережним морем понад землею й (1) *позапалювавши* на небі не злічими свічки, ніч пустилася на чари. 2. Дмухнула по лугах і покрила густими сивими туманами пари, що стояли (2) *непорушно*, мов полки готові в далекий похід. 3. Широчезною долонею вона погладила по ланах і полях. 4. І (3) *колосисті* лани жита й пшениці, похилившись із легким шелестом під тією долонею, вирівнялися й стали тихі, нерухомі. 5. І здавалось, що вся природа стихнула, завмерла на мить у (4) *якомусь* німому очікуванні (За І. Франком).

7. Укажіть, у якому реченні допущено пунктуаційну помилку

- А у другому
- Б у третьому
- В у четвертому
- Г у п'ятому

А	Б	В	Г

8. Укажіть, у якому слові допущено орфографічну помилку

- А непорушно
- Б не злічимо
- В шелестом
- Г стихнула

А	Б	В	Г

9. Укажіть, якими частинами мови є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

- А займенник
- Б дієприслівник (форма дієслова)
- В прикметник
- Г сполучник
- Д прислівник

1	
2	
3	
4	

10. Прочитайте речення, з'ясуйте, якими членами речення є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

Тактовність починається (1) *з уміня* поводитися з кожною людиною залежно від її душевного стану (А. Коваль). Коли (2) *вивчаєш* архівну справу того чи іншого класика нашої літератури, упадає в око одна обставина: майже (3) *кожен* з них приборіг для нащадків (4) *численні* фольклорні записи (В. Скурятівський).

- А означення
- Б обставина
- В додаток
- Г підмет
- Д присудок

1	
2	
3	
4	

Завдання 11–12

До кожного рядка, позначеного цифрою, доберіть відповідник, позначений буквою, і впишіть букву до таблиці.

11. Установіть відповідність між реченнями та їхніми характеристиками.

Види речень

- 1 складне
- 2 просте, двоскладне, поширене
- 3 односкладне, називне
- 4 односкладне, безособове

Приклади

- А Сніг і сонце. Золоті цимбали. Вічності дихання молоде (*Д. Павличко*).
- Б Є такі на світі речі, від яких душа сія (*П. Тичина*).
- В Бережіть честь змолodu (*Нар. творчість*).
- Г Турбота про мир і спокій у сім'ї, про радість і щастя батьків, без сумніву, повинна стати бажанням вашого життя (*В. Сухомлинський*).
- Д Пахне морем і озоном від притихлої землі (*М. Рильський*).

1	
2	
3	
4	

12. Установіть відповідність між складнопідрядними реченнями й видами їхніх підрядних частин.

Види підрядних речень

- 1 підрядне наслідкове
- 2 підрядне часу
- 3 підрядне мети
- 4 підрядне означальне

Приклади

- А Як тільки смеркне і чорне небо щільно укриє землю, далекий обрій враз розцвітає червоним сьйвом (*М. Стельмах*).
- Б Він стояв під деревом у тіні, так що його ніхто не міг помітити (*Гр. Тютюнник*).
- В І нехай народяться з-під його пера художні образи, які стануть близькими й рідними читачеві (*І. Цюпа*).
- Г Згодом я зрозумів, що не помилився в своєму першому враженні (*О. Жовна*).
- Д Та довгий ще мені пройти судилось шлях, щоб молодість догнать, заблукану в полях (*М. Рильський*).

1	
2	
3	
4	

Завдання 13

Власне висловлювання (20 хв)

13. Уявіть ситуацію: ви стали учасником диспуту на тему «**Що таке вихованість**». Напишіть твір-мініатюру, скориставшись таким висловом: «*Вихована людина – не та, яка не розіллє соус, а та, яка не помітить, як це зробив інший*». Оберіть самостійно тип і стиль мовлення.

Орієнтовний обсяг роботи 50–60 слів.

ВАРІАНТ 3

Завдання 1–6 мають по чотири варіанти відповідей, серед яких один правильний. Оберіть правильну відповідь і позначте X її в клітинці таблиці. (10 хв)

1. Укажіть рядок, у якому всі слова пишуться з літерою **о** замість крапок

- А г..лубка, с..лдат, б..гатство, л..пух
- Б ч..тири, з..зуля, біл..ватий, пш..но
- В сл..в'яни, р..зумний, кр..пива, к..зак
- Г б..рсук, к..чан, кр..хмаль, г..рячий

А	Б	В	Г

2. Укажіть рядок, де в усіх словах не відбувається спрощення в групах приголосних

- А пристрас..ний, корис..ний, виїз..ний, якіс..ний
- Б провіс..ник, тиж..невий, чес..ний, хрес..ний
- В якіс..ний, хворос..няк, шіс..надцять, рідкіс..ний
- Г контрас..ний, компос..ний, кіс..лявий, зап'яс..ний

А	Б	В	Г

3. Укажіть рядок, у якому всі слова треба писати з префіксом **с-**

- А (з, с)фальсифікувати, (з, с)цідити, (з, с)сохнути, (з, с)повістити
- Б (з, с)краєчку, (з, с)худнути, (з, с)шити, (з, с)куштувати
- В (з, с)хопити (з, с)купити, (з, с)пітніти, (з, с)творити
- Г (з, с)жарити, (з, с)конструювати, (з, с)цілити, (з, с)терпіти

А	Б	В	Г

4. Укажіть рядок, у якому всі слова – спільнокореневі

- А високий, високого, високі, на високому
- Б височінь, височенький, високо, вись
- В лисиця, лисячий, лисий, лисенятко
- Г сміливий, смілива, сміливе, сміливі

А	Б	В	Г

5. Укажіть рядок із помилковим узгодженням числівника з іменником

- А сім десятих відсотка
- Б на двох третіх метра
- В два з половиною місяця
- Г з Восьмим березня

А	Б	В	Г

6. Укажіть рядок, у якому всі займенники пишуться через дефіс

- А аби/кого, будь/чим, де/хто, якого/небудь
- Б будь/який, аби/чий, де/який, казна/як
- В будь/що, чий/небудь, будь/у/кого, де/кому
- Г хтозна/які, ким/небудь, казна/скільки, будь/ким

А	Б	В	Г

Завдання 7–12
(15 хв)

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–9.

1. Лежать поля, поверхня яких схожа на море, ледь стривожене хвилями. 2. Зеленою стіною (1) поважно стоять ліси. 3. Долина за долиною, хвиля за хвилею, ліс за лісом усе це простяглося в далину, мов зачароване дно морського царства. 4. А простір і тремтливе мариво над полями – то прозора (2) глибінь вод, осяяних сонцем. 5. Усе те, (3) накладаючи десятки відтінків на ниви й луки, горби й переліски, на темно-зелені вишневі сади, на сині ставки, створює (4) якесь казкове диво (За В. Сухомлинським).

7. Укажіть речення, у якому допущено пунктуаційну помилку

- А у першому
- Б у другому
- В у третьому
- Г у п'ятому

А	Б	В	Г

8. Укажіть слово, у якому допущено орфографічну помилку

- А тремтливе
- Б мариво
- В темно-зелені
- Г в далину

А	Б	В	Г

9. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

- А дієслово
- Б прислівник
- В іменник
- Г займенник
- Д дієприслівник (форма дієслова)

1	
2	
3	
4	

10. З'ясуйте, якими членами речення є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

Пам'ять наша – глибокий чарівний (1) колодязь, на дні якого (2) дивно затонуло синє небо. З самісінької глибини колодязя, з його дна, (3) немислимо далекого, проглядається моє дитинство, й ми дивимось одне одному в очі, мовчимо, ніби хочемо зрозуміти якусь (4) загадку (За Є. Гуцалом).

- А підмет
- Б присудок
- В означення
- Г додаток
- Д обставина

1	
2	
3	
4	

Завдання 11–12

До кожного рядка, позначеного цифрою, доберіть відповідник, позначений буквою, і впишіть букву до таблиці.

11. Установіть відповідність між відокремленими членами речення та їхніми видами (розділові знаки пропущено).

Відокремлені члени речення

- 1 відокремлений додаток
- 2 відокремлена обставина
- 3 відокремлене означення
- 4 відокремлена прикладка

Приклади

- А Теплом дихала земля настояна на травах і квітах (*Ю. Збанацький*).
- Б Вона не звикла сидіти склавши руки (*І. Нечуй-Левицький*).
- В Час великий диригент перегортає ноти на пюпітрі (*Л. Костенко*).
- Г Мене там мати повивала і повиваючи співала Свою журбу переливала в свою дитину (*Т. Шевченко*).
- Д Микола замість панського лану вийшов на своє поле (*І. Нечуй-Левицький*).

1	
2	
3	
4	

12. Установіть відповідність між складнопідрядними реченнями й видами їхніх підрядних частин.

Види підрядних речення

- 1 підрядне часу
- 2 підрядне з'ясувальне
- 3 підрядне означальне
- 4 підрядне умови

Приклади

- А Ти не чуєш, як солов'ї весільним дзвоном дзвонять? (*Леся Українка*).
- Б Коли вже народився ти поетом, за все відповідай у цім житті (*Б. Олійник*).
- В Коли зоря в ранковім небі погожий віщувала день, мене будив пташиний щебіт і повнив серце молоде (*Б. Дегтярьов*).
- Г І де нема святої волі, не буде щастя там ніколи (*Т. Шевченко*).
- Д Намалюй мені ніч, коли падають зорі (*М. Петренко*).

1	
2	
3	
4	

Завдання 13

Власне висловлювання
(20 хв)

13. Уявіть ситуацію: ви стали учасником диспуту на тему «**Вірний друг – то великий скарб**». Напишіть твір-мініатюру, у якому обґрунтуйте свої погляди на цю проблему, скориставшись поданим висловом: «*Дружба має різні прояви, але закон у неї один – вірність*» (*М. Коцюбинський*). Оберіть самостійно тип і стиль мовлення.

Орієнтовний обсяг роботи 50–60 слів.

ВАРІАНТ 4

Завдання 1–6 мають по чотири варіанти відповідей, серед яких один правильний. Оберіть правильну відповідь і позначте × її в клітинці таблиці. (10 хв)

1. Укажіть рядок, у якому чергування голосних під час відмінювання відбувається в усіх іменниках

А дохід, устрій, радість, Київ
 Б бік, весна, площа, долина
 В Канів, осінь, добро, годинник
 Г мрія, Львів, ворота, економіка

А	Б	В	Г

2. Укажіть рядок, у якому в усіх словах, відкриваючи дужки, потрібно писати дві літери

А зако(н, нн)ий, розкі(ш, шш)ю, на(д, дд)ністриянський, сказа(н, нн)ий
 Б бо(в, вв)аніти, почу(т, тт)ів, ви(л, лл)ється, пі(д, дд)а(ш, шш)я
 В шале(н, нн)ий, (л, лл)я(н, нн)ий, ро(з, зз)ява, впевне(н, нн)ий
 Г невблага(н, нн)ий, радіс(т, тт)ю, пече(н, нн)ий, жов(ч, чч)ю

А	Б	В	Г

3. Укажіть рядок, у якому згруповано лише незмінювані іменники

А шасі, людство, плющ, інтермецо
 Б івасі, джинси, жабо, ковзани
 В колібрі, салямі, кутюр'є, пюре
 Г кафе, таксі, барви, заздрощі

А	Б	В	Г

4. Укажіть рядок, у якому всі прикметники потрібно писати разом

А мовно/літературний, сніжно/білий, біло/сніжний, світло/рожевий
 Б глухо/німий, сто/метровий, холодно/кровний, п'яти/денний
 В темно/синій, червоно/гарячий, добро/чинний, південно/західний
 Г багряно/червоний, кисло/молочний, м'ясо/молочний, яскраво/синій

А	Б	В	Г

5. Укажіть рядок, у якому всі дієслова потрібно писати з літерою **и** замість крапок в особових закінченнях

А скле..ш, борон..ш, хоч..ш, вирост..ш
 Б стогн..ш, зліз..ш, сипл..ш, схоч..те
 В сп..ш, зна..ш, хроп..ш, шепоч..ш
 Г зроб..ш, шип..ш, люб..ш, з'їзд..ш

А	Б	В	Г

6. Укажіть рядок, у якому всі займенники належать до одного розряду

А ми, вони, цей, хто-небудь
 Б себе, мій, наш, хтось
 В ніхто, ніщо, жоден, ніякий
 Г сам, увесь, ми, твій

А	Б	В	Г

Завдання 7–12
(15 хв)

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–9.

1. Жовтень був мінливим. 2. То сонце пригрівало опустілі поля, (1) *то* північний вітер гнав швидкі хмари. 3. (2) *Вологе* (3) *опале* листя ранками ставало крихким від заморозків. 4. І під сонячним небом, і під низькими хмарами спокійно відпочивала земля. 5. Лише озимина лежала, наче вистрочена зеленим шовком, і зелень її була по весняному свіжа й пружна. 6. А сухе золоте листя, як крихітні човники, сковзало з гілок погойдуючись і (4) *знехотя* торкалося землі (За Г. Ніколаєвою).

7. Укажіть, у якому реченні допущено пунктуаційну помилку

- А у другому
- Б у четвертому
- В у п'ятому
- Г у шостому

А	Б	В	Г

8. Укажіть, у якому слові допущено орфографічну помилку

- А пригрівало
- Б вистрочена
- В по весняному
- Г сковзало

А	Б	В	Г

9. Укажіть, якими частинами мови є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

- А дієприкметник (форма дієслова)
- Б частка
- В прислівник
- Г прикметник
- Д сполучник

1	
2	
3	
4	

10. Укажіть, якими членами речення є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

Я і ти – (1) *два світи* у безмежному Божому небі (С. Галябарда). Уже відспівав (2) *свою* (3) *мелодію* на вербовій сопілці березень і (4) *швидко* поплив з гір у доли веселими потоками (Ф. Мамчур).

- А додаток
- Б означення
- В обставина
- Г підмет
- Д присудок

1	
2	
3	
4	

Завдання 11–12

До кожного рядка, позначеного цифрою, доберіть відповідник, позначений буквою, і впишіть букву до таблиці.

11. Установіть відповідність між зазначеними розділовими знаками й реченнями, у яких вони є.

Розділовий знак

- 1 тире між підметом і присудком
- 2 тире перед узагальнювальним словом
- 3 тире в складносурядному реченні
- 4 тире в безсполучниковому реченні

Приклади

- А Мені нагадують людські серця крихке і тонке серце олівця – зламати легко, застругати важче, списати неможливо до кінця (*Д. Павличко*).
- Б Науці належить розум, а поезії – душа (*В. Шевчук*).
- В І рядки старих верб, і садки, і розкіш густої трави по левадах – усе залийте гарячим палким сонцем (*За І. Нечуєм-Левицьким*).
- Г Краса душі, краса любові – найвища на землі краса (*В. Сосюра*).
- Д Чужих два слова в пісні буде – і пісня вже тоді чужа (*Д. Павличко*).

1	
2	
3	
4	

12. Установіть відповідність між односкладними реченнями та їхніми видами.

Види односкладних речень

- 1 означено-особове
- 2 неозначено-особове
- 3 безособове
- 4 узагальнено-особове

Приклади

- А На луках під гарячим сонцем дуже пахло свіжою травою й польовими квітами (*І. Нечуй-Левицький*).
- Б Любіть травинку і тваринку, і сонце завтрашнього дня (*Л. Костенко*).
- В А де ж мій сад божественних пісень? (*Л. Костенко*).
- Г Письменників називають інженерами людських душ (*Петро Панч*).
- Д Не берися не за своє діло (*Нар. творчість*).

1	
2	
3	
4	

Завдання 13

Власне висловлювання
(20 хв)

13. Уявіть ситуацію: вам запропонували взяти участь в обговоренні теми «**У чому цінність людського життя**». Викладіть власне розуміння цієї проблеми в творі-мініатюрі, скориставшись поданим висловом: «*Людина не вічна на цій землі. А справи, які залишає по собі, – ото корінь життя людського*» (*І. Цюпа*). Оберіть самостійно тип і стиль мовлення.

Орієнтовний обсяг роботи 50–60 слів.

БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ з української мови

(повна назва загальноосвітнього навчального закладу)

1. АНКЕТА

13

учня / учениці 10- класу

Прізвище

Ім'я

По батькові

Просимо вас дати відповіді на запитання, що допоможуть виявити проблеми шкільного навчання і внести необхідні зміни для поліпшення якості освіти (відповідь позначте **X** або напишіть):

1. Скільки часу ви витрачаєте в середньому на домашнє завдання з цього предмета?

менше 15 хв до 30 хв до 1 год понад 1 год

2. Скільки часу щоденно ви витрачаєте в середньому на домашнє завдання з усіх предметів?

близько 1 год до 2 год до 3 год понад 3 год

3. Чи подобалися вам підручники з української мови, за якими ви навчалися в 5–9-х класах? Так Ні

4. Підручник з якого предмета вам подобається найбільше?

☐ Українська мова	☐ Геометрія	☐ Всесвітня історія
☐ Українська література	☐ Біологія	☐ Історія України
☐ Світова література	☐ Географія	☐ Трудове навчання
☐ Іноземна мова	☐ Фізика	☐ Жоден з перелічених
☐ Алгебра	☐ Хімія	

5. Який ваш улюблений предмет? (Позначте не більше двох.)

☐ Українська мова	☐ Геометрія	☐ Всесвітня історія
☐ Українська література	☐ Біологія	☐ Історія України
☐ Світова література	☐ Географія	☐ Трудове навчання
☐ Іноземна мова	☐ Фізика	☐ Жоден з перелічених
☐ Алгебра	☐ Хімія	

6. Укажіть (напишіть) види літератури, якої вам бракує в підготовці до уроків.

- науково-популярні видання
 збірники задач і вправ
 робочі зошити для самостійної роботи

інше

2. БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ

Позначте знаком **X** ваш ВАРІАНТ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Позначте знаком **X** підсумкову оцінку з цього предмета, яку ви отримали в 9 класі:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

У завданнях 1–8 правильну відповідь позначте знаком **X**

	1	2	3	4	5	6	7	8
А	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Б	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
В	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Г	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

У завданнях 9–12 у таблицю впишіть відповідні літери

	9	10	11	12
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐

Кількість балів за завдання
(заповнює учитель, який перевіряє)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Загальна кількість балів

☐	☐
--------------------------	--------------------------

Рівень навчальних досягнень учня
(учитель позначає знаком **X**)

початковий	середній	достатній	високий
☐	☐	☐	☐

Учитель української мови

(підпис)

(ПІБ)

ВАРІАНТ 5

Завдання 1–6 мають по чотири варіанти відповідей, серед яких один правильний. Оберіть правильну відповідь і позначте X її в клітинці таблиці. (10 хв)

1. Укажіть рядок, у якому в усіх словах замість крапок потрібно писати літеру **и**

- А кр..шити, суг..ніти, пр..мудрий, др..жати
- Б пр..міський, баран..на, оголош..ння, н..су
- В киян..н, бл..щати, пр..значити, тр..мати
- Г пр..вокзальний, гр..міти, др..жати, стеж..чка

А	Б	В	Г

2. Укажіть рядок, у якому допущено орфографічну помилку в написанні префікса **з-(с-)**

- А згаснути, скинути, зчепити, сплющити
- Б склепати, спекти, зсунути, стерти
- В спопелити, зсушити, стоптати, зчистити
- Г сповіщати, зсипати, сідити, створити

А	Б	В	Г

3. Укажіть рядок, у якому всі слова утворено суфіксальним способом

- А невисокий, червоніти, мудрець, дубок
- Б ситцевий, квіточка, джерельний, гордість
- В по-батьківськи, хмаринка, синь, відписати
- Г донечка, високо, відірвати, дощик

А	Б	В	Г

4. Визначте, у якому рядку всі іменники належать до другої відміни

- А учитель, повість, читання, радість
- Б мрія, віра, надія, любов
- В хліб, зерно, спів, оркестр
- Г завдання, роздум, стаття, мораль

А	Б	В	Г

5. Укажіть рядок, у якому всі прислівники пишуться разом

- А ліво/руч, ні/коли, якимсь/то, в/ранці
- Б не/далеко, босо/ніж, хіба/що, аби/де
- В ні/трохи, де/далі, хтозна/як, все/таки
- Г в/перше, у/тричі, де/коли, не/впинно

А	Б	В	Г

6. Укажіть рядок, у якому порушено правила правопису частки

- А І все-таки, до чого я торкаюсь, воно ж таки хоч трохи відтає.
- Б А хтож розкаже людям всю правду про дорогу.
- В Не бійтеся, ліси, іще не все пропало.
- Г Який був світ античний і готичний! Це снилось людству чи таки було?
(З тв. *Л. Костенко*).

А	Б	В	Г

Завдання 7–12
(15 хв)

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–9.

1. (1) *Перший* етюд у новій майстерні Пимоненко написав уночі. 2. Маленька дощечка, обтягнута полотном, ожила від гри місячного проміння. 3. Він ще не знав для якої картини згодяться нічні етюди, (2) *проте* за короткий час зробив їх більше десяти. 4. Картинки були різні: ось місяць сходить, ось (3) *від* нього синіми, ясно рожевими, коричневими колами розходиться сяйво. 5. Одного разу художник спостерігав нічну веселку: сині, зелені, бірюзові, багряні іскри в безперервному (4) *мерехтінні* зливалися в полотно надзвичайної краси (За Б. Чіпом, О. Оганесяном).

7. Укажіть, у якому реченні допущено пунктуаційну помилку

- А у другому
- Б у третьому
- В у четвертому
- Г у п'ятому

А	Б	В	Г

8. Укажіть слово, у написанні якого допущено орфографічну помилку

- А дощечка
- Б розходиться
- В ясно рожевими
- Г зливалися

А	Б	В	Г

9. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

- А прийменник
- Б іменник
- В сполучник
- Г частка
- Д числівник

1	
2	
3	
4	

10. Прочитайте речення, з'ясуйте, якими членами речення є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

Усі ці (1) *картини* – лише (2) *прелюдія* весни (Є. Гуцало). Я не скрипковий (3) *ключ*, а журавлиний тобі над полем (4) *в небі* напишу (Л. Костенко).

- А додаток
- Б підмет
- В обставина
- Г присудок
- Д означення

1	
2	
3	
4	

Завдання 11–12

До кожного рядка, позначеного цифрою, доберіть відповідник, позначений буквою, і впишіть букву до таблиці.

11. Установіть відповідність між складними реченнями та їхніми видами.

Види складних речень

- 1 складне речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком
- 2 складне речення із сурядним і підрядним зв'язком
- 3 безсполучникове речення
- 4 складнопідрядне речення

Приклади

- А Вечірнє сонце, дякую за всіх, котрі нічим не осквернили душу (*Л. Костенко*).
- Б У бджолиній мелодії чується згасання, у ній начебто вже бринить її майбутній сон (*Є. Гуцало*).
- В Від вітряків лишився в серці слід, а на землі і сліду не лишилось... (*Н. Супруненко*).
- Г Йї сняться хмари і липневі грози, чиясь душа, прозора при свічі, а вікна сплять, засклив мороз ім сльози (*Л. Костенко*).
- Д Там, за порогами, в степах, де землі щедрі і розлогі, сидять лелеки на стовпах і ріллі дихають вологі (*Л. Костенко*).

1	
2	
3	
4	

12. Установіть відповідність між складнопідрядними реченнями й видами їхніх підрядних частин.

Види підрядних речень

- 1 підрядне з'ясувальне
- 2 підрядне означальне
- 3 підрядне часу
- 4 підрядне причини

Приклади

- А Надворі був уже зовсім день, коли Степан прокинувся й схопився на верстаті (*В. Підмогильний*).
- Б Я вірю в те, що вернеться тепло (*Д. Павличко*).
- В Я виростав серед пісень, які співала тихо мати (*І. Світличний*).
- Г Як будується корабель для далекого плавання, так і людське житло для довгого життя роду (*Л. Романчук*).
- Д Цвітуть дерева золотом магічним, бо літо й тепло вже за плечима (*І. Калиниченко*).

1	
2	
3	
4	

Завдання 13

Власне висловлювання (20 хв)

13. Уявіть ситуацію: вас запросили взяти участь у обговоренні теми «**Яка краса по-справжньому цінна?**». Згадайте, як український народ висловив своє ставлення до краси в прислів'ях («*Не краса прикрашає, а розум*», «*Не шукай краси, а шукай доброти*», «*Птиця красна пір'ям, а людина – ділом*» та ін.). Як ви розумієте суть краси, яку красу найбільше цінуєте в людях? Викладіть власні погляди на цю проблему в творі-мініатюрі «**Цінуймо справжню красу**». Оберіть самостійно тип і стиль мовлення.

Орієнтовний обсяг роботи 50–60 слів.

ВАРІАНТ 6

Завдання 1–6 мають по чотири варіанти відповідей, серед яких один правильний. Оберіть правильну відповідь і позначте **×** її в клітинці таблиці. (10 хв)

1. Укажіть рядок, у якому всі слова пишуться з буквосполученням **ьо** замість крапок

- А га..вий, т..хкати, син..го, нижн..го
- Б вол..вий, с..годні, бол..вий, л..дяник
- В бад..рий, сер..зно, д..готь, бо..вий
- Г ма..ріти, тін..вий, ді..вий, верхн..го

А	Б	В	Г

2. Укажіть рядок, у якому всі слова треба писати з префіксом *пре-*

- А пр..великий, пр..в'ялений, пр..кінцевий, пр..в'ялий
- Б пр..тихий, пр..щедрий, пр..людний, пр..глушений
- В пр..важкий, пр..красний, пр..мудрість, пр..подобний
- Г пр..вілля, пр..зирливий, пр..шерхлий, пр..далекий

А	Б	В	Г

3. Укажіть рядок, у якому всі слова утворені суфіксальним способом

- А недорогий, зелень, надписати, життя
- Б ніженька, переказ, лісник, відцвісти
- В рученька, весело, прмова, переінакшити
- Г двірник, яблуневий, гарнесенький, гордість

А	Б	В	Г

4. Укажіть рядок, у якому всі іменники вживаються тільки в однині

- А маршрут, Тернопіль, листя, вишня
- Б молоко, ходьба, жирафа, адміністратор
- В сметана, програмування, доброта, телебачення
- Г клавіша, жовтизна, дзвін, чуйність

А	Б	В	Г

5. Укажіть рядок, у якому всі дієслова дійсного способу

- А стоятиму, зріжемо, шепочемо, розглянув би
- Б вчімось, збудуйте, подвоїти, чистимо
- В зберемо, будуєш, дихали, клопочемося
- Г встигнув би, зустрінь, пробачте, збагнула

А	Б	В	Г

6. Укажіть рядок, у якому всі прийменники пишуться через дефіс

- А по/під горою, з/поза тину, у/кінці року, по/над шляхом
- Б із/за лісу, з/під кореня, з/поміж людей, з/посеред багатьох
- В у/слід за тобою, по/між осокою, з/над річки, за/ради справи
- Г з/понад хмар, по/перед очей, з/попереду мене, по/біля хати

А	Б	В	Г

Завдання 7–12
(15 хв)

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–9.

1. Щось насувалося грізне. 2. Потемніло, завітрило, закрутила курява. 3. Grimнуло (1) *ближче*, немов звалив хтось на поміст деревину, загуркотіло й покотилось у небі. 4. Вітер ущух. 5. Між листом зашелестів густий, рівний дощ, а у небі счинилася гуркотнява, і вже здавалося розкочувався той гук (2) *аж* над хмарами. 6. (3) *З-під* тієї тарахкотні тихо сіявся на прив'яле листя, на (4) *присмажені* трави й хліба дрібний холодний дощ (За С. Васильченком).

7. Укажіть, у якому реченні допущено пунктуаційну помилку

- А у другому
- Б у третьому
- В у п'ятому
- Г у шостому

А	Б	В	Г

8. Укажіть, у якому слові допущено орфографічну помилку

- А зашелестів
- Б счинилася
- В розкочувався
- Г з-під

А	Б	В	Г

9. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

- А дієприкметник (форма дієслова)
- Б займенник
- В прислівник
- Г прийменник
- Д частка

1	
2	
3	
4	

10. З'ясуйте, якими членами речення є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

(1) *Для* мене найвища у Всесвіті (2) *влада* – пелюстка троянди в жіночій долоні (М. Руденко). (3) *Розквітлі* дерева, здається, (4) *тихо* гудуть, коли бджоли кружляють над ними (О. Копиленко).

- А присудок
- Б означення
- В додаток
- Г підмет
- Д обставина

1	
2	
3	
4	

Завдання 11–12

До кожного рядка, позначеного цифрою, доберіть відповідник, позначений буквою, і впишіть букву до таблиці.

11. Установіть відповідність між реченнями з прямою мовою (розділові знаки пропущено) та їхніми схемами.

Речення

- 1 Бідна дівчино сказав Захар що я можу тобі порадити (І. Франко).
- 2 І кричу я Україно потім стану й прислухаюсь (П. Тичина).
- 3 Змилюйтеся над нашою молодістю, над нашою любов'ю ридала Мирослава (І. Франко).
- 4 Верба сміялася з тополі не можеш ти зігнути долі (Д. Павличко).

Схеми речень

- А «П», – а.
 Б А: «П».
 В «П, – а, – п».
 Г «П, – а: П».
 Д А: «П», – а.

1	
2	
3	
4	

12. Установіть відповідність між складними реченнями та їхніми видами.

Види складних речень

- 1 складнопідрядне
- 2 складносурядне
- 3 безсполучникове
- 4 з різними видами зв'язку

Приклади

- А Де на круті й високі хвилі ударять звечора дощі, там ходять хмари посивілі, там глоду хмуряться куці (А. Малишко).
- Б Вітер з гаєм розмовляє, шепче з осокою, пливе човен по Дунаю один за водою (Т. Шевченко).
- В На озері туман то лежить пеленою, то хвилює од вітру, то розривається, odkриваючи біло-блакитну воду (Леся Українка).
- Г Народ сам собі скує долю, аби тільки не заважали (М. Коцюбинський).
- Д Поети – це біографи народу, а в нього біографія важка (Л. Костенко).

1	
2	
3	
4	

Завдання 13

Власне висловлювання
(20 хв)

13. Уявіть, що ви є учасником ток-шоу, де обговорюється один з аспектів проблеми культури народу, а саме: важливість звичаїв і традицій у комп'ютеризованій культурі ХХІ століття. Долучіться до дискусії й ви, виклавши свої погляди на цю проблему в творі-мініатюрі «Значення народних звичаїв і традицій у нашому житті». Скористайтеся висловом О. Воропая: «Кожна нація, кожен народ має свої звичаї й традиції, що виробилися протягом багатьох століть і об'єднують окремих людей в один народ, в одну націю». Оберіть самостійно тип і стиль мовлення.

Орієнтовний обсяг роботи 50–60 слів.

ВАРІАНТ 7

Завдання 1–6 мають по чотири варіанти відповідей, серед яких один правильний. Оберіть правильну відповідь і позначте X її в клітинці таблиці. (10 хв)

1. Укажіть рядок, у якому спрощення в групах приголосних позначається на письмі в усіх словах

А радіс..ний, хвас..нути, перехрес..ний, чес..ний
Б щас..ливий, балас..ний, улес..ливий, безшелес..ний
В боліс..ний, нещас..ний, проїз..ний, пристрас..ний
Г ус..ний, зап'яс..ний, зліс..ний, форпос..ний

А	Б	В	Г

2. Укажіть рядок, у якому всі слова треба писати з префіксом *при-*

А пр..грівати, пр..дивний, пр..бічник, пр..велебний
Б пр..черствий, пр..кумедний, пр..стол, пр..земкуватий
В пр..біднятися, пр..гаслий, пр..гірклий, пр..мерзлий
Г пр..щепа, пр..булець, пр..мудрий, пр..кисати

А	Б	В	Г

3. Укажіть рядок, у якому всі складні слова пишуться через дефіс

А хтозна/що, українсько/російський, ані/трохи, як/небудь
Б пів/Києва, південно/західний, знайшов/таки, гірко/солоний
В три/кутний, темно/синій, перекоти/поле, п'яти/річний
Г напів/автомат, будь/який, міні/спідниця, де/який

А	Б	В	Г

4. Укажіть рядок, у якому всі іменники мають закінчення *-е(-є)* у формі кличного відмінка

А робітниця, дружина, бабуся, Марія
Б Андрій, капітан, школа, надія
В мрія, душа, молодиця, генерал
Г майор, українка, Оля, вітер

А	Б	В	Г

5. Укажіть рядок, у якому в усіх прикметниках замість крапок треба писати *-н-*

А земля..ий, здорове..ий, со..ий, де..ий
Б іме..ий, маши..ий, числе..ий, страше..ий
В вовня..ий, доща..ий, голуби..ий, піща..ий
Г де..ий, букве..ий, письме..ий, скля..ий

А	Б	В	Г

6. Укажіть рядок, у якому всі дієслова доконаного виду

А защебече, ходить, зрозумів, будують
Б цікавиться, дізнається, пробачила, гратиме
В виріс, мріяти, цвісти, закипіти
Г відчув, привезла, прикрасила, розрісся

А	Б	В	Г

Завдання 7–12
(15 хв)

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–9.

1. Біля підніжжя гори траплялося чимало хаотично (1) розкиданих гігантських скельних уламків. 2. На схилах гори дорога звернула на стежину, вздовж якої росли старі горіхові дерева. 3. Їм було вже мабуть, років по сто, а то й більше. 4. За (2) півгодини група зупинилася перед яром, за яким відкрився надзвичайний краєвид: долина, усіяна сотнями скам'янілих чудернацьких створіннь. 5. (3) Посеред цього фантастичного скупчення гордо височів (4) двадцятиметровий кам'яний стовп (А. Бачинський).

7. Укажіть, у якому реченні допущено пунктуаційну помилку

- А у першому
- Б у другому
- В у третьому
- Г у п'ятому

А	Б	В	Г

8. Укажіть, у написанні якого слова допущено орфографічну помилку

- А посеред
- Б створіннь
- В півгодини
- Г двадцятиметровий

А	Б	В	Г

9. Укажіть, якими частинами мови є виділені в тексті слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

- А прийменник
- Б дієприкметник (форма дієслова)
- В прислівник
- Г прикметник
- Д іменник

1	
2	
3	
4	

10. Прочитайте речення, з'ясуйте, якими членами речення є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово).

Річка то ховалася в берегових схилах, то виставляла своє диво (1) всім, (2) хто її бачив. Берег (3) тут в одному місці (4) був піщаним, де так часто купалися діти, та зараз це було не на часі (Л. Зоряна).

- А підмет
- Б присудок
- В означення
- Г додаток
- Д обставина

1	
2	
3	
4	

Завдання 11–12

До кожного рядка, позначеного цифрою, доберіть відповідник, позначений буквою, і впишіть букву до таблиці.

11. Установіть відповідність між односкладними реченнями та їхніми видами.

Види односкладних речень

- 1 називне
- 2 означено-особове
- 3 безособове
- 4 узагальнено-особове

Приклади

- А Про старість треба говорити тільки з повагою (*В. Сухомлинський*).
- Б Виготовляють скло на заводах із чистого піску з додаванням солі, соди й деяких інших речовин (*Т. Чорновіл*).
- В Бережи й шануй честь змолоду, а здоров'я – під старість (*Нар. творчість*).
- Г Ступаю по полю родинному в літо (*Л. Зоряна*).
- Д Зимовий тихий вечір.

1	
2	
3	
4	

12. Установіть відповідність між складнопідрядними реченнями й визначенням їхніх підрядних частин.

Види підрядних речень

- 1 підрядне умови
- 2 підрядне наслідкове
- 3 підрядне причини
- 4 підрядне з'ясувальне

Приклади

- А Говори українською мовою, бо живеш на своїй землі (*В. Бондаренко*).
- Б Його горе важко зрозуміти людям, у яких ніколи не боліло серце й не німіла душа (*О. Русін*).
- В Якщо йти полями цієї землі, можна почути шелест розмов тих далеких і загадкових тіней (*І. Мацько*).
- Г На оброслих полином кручак снували туди-сюди, спускалися й піднімалися, крутилися й танцювали метелики, так що горби від того мерехтіли й начебто були вкриті танцюристими квітами (За *К. Мотрич*).
- Д Не можна робити того, що осуджують старші, – ні на очах у них, ні десь на стороні (За *В. Сухомлинським*).

1	
2	
3	
4	

Завдання 13

Власне висловлювання
(20 хв)

13. Михайло Стельмах писав: «Коли до людини в одні двері входить старість, то в інші – виходить радість». Чи поділяєте ви думку письменника? Чому? Напишіть, що кожен з нас може зробити для того, аби старість наших близьких людей була спокійною й радісною. Викладіть ваш погляд на цю проблему в творі-мініатюрі «Щоб і старість була в радість». Оберіть самостійно тип і стиль мовлення.

Орієнтовний обсяг роботи 50–60 слів.

ВАРІАНТ 8

Завдання 1–6 мають по чотири варіанти відповідей, серед яких один правильний. Оберіть правильну відповідь і позначте **×** її в клітинці таблиці. (10 хв)

1. Укажіть рядок, у якому всі слова потрібно писати з апострофом

- А бар..ер, різьб..яр, інтерв..ю, ател..є
- Б кар..еризм, куп..юра, п..явка, цв..ях
- В п..еса, прем..єра, верф..ю, рум..яний
- Г моркв..яний, об..єктив, надвечір..я, р..яст

А	Б	В	Г

2. Укажіть рядок, у якому в усіх словах відбувається чергування приголосних перед суфіксами **-ськ(ий)**, **-ст(во)** під час словотворення

- А завод, таджик, брат, багатий
- Б товариш, Запоріжжя, чех, птах
- В Вінниця, Київ, люд, Одеса
- Г Прага, латиш, Львів, університет

А	Б	В	Г

3. Укажіть рядок, у якому всі іменники в родовому відмінку однини мають закінчення **-а(-я)**

- А абітурієнт, Харків, тиждень, Крим
- Б Мадрид, колектив, Донбас, атом
- В квадрат, гараж, префікс, приятель
- Г кубометр, Китай, вівторок, театр

А	Б	В	Г

4. Укажіть рядок, у якому всі дієслова одного способу

- А торкнувся, яснішайте, їздили б, гойдатиму
- Б ходжу, розвіяла, колишемо, зліпимо
- В вечеряють, сказали б, поновіть, нехай пам'ятають
- Г приніс би, намалуй, замалюю, дописують

А	Б	В	Г

5. Укажіть рядок, у якому допущено граматичну помилку

- А шістьох, ста сімдесяти шести, двадцятьом, ста
- Б чотирьох, сімдесятьма, вісьма, однієї
- В вісімдесяти, сорока, п'ятидесятьма, семи
- Г тридцятьома, п'ятьома, одинадцятьма, декількох

А	Б	В	Г

6. Укажіть рядок, у якому всі слова є частками

- А ось, нехай, поміж, зате
- Б би, хіба, -небудь, майже
- В тільки, незважаючи на, онде, посеред
- Г біля, над, бодай, оце

А	Б	В	Г

Завдання 7–12
(15 хв)

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–9.

1. Сон навідав його в один із (1) *найясніших* ранків, які трапляються на цій землі. 2. Прокинувшись, він побачив кімнату, залиту світлом. 3. Здалося вона розширилася від (2) *того* світла й засвітилася. 4. Деся неподалік лопотіло листя, брязкали відрами (3) *біля* колонки, а ще далі голосно балакали дві жінки. 5. Він (4) *раптом* збагнув, яка чудова й правильна вимова в тих жінок, які розкішні й переливні їхні голоси (За В. Шевчуком).

7. Укажіть, у якому реченні допущено пунктуаційну помилку

- А у першому
- Б у третьому
- В у четвертому
- Г у п'ятому

А	Б	В	Г

8. Укажіть слово, у написанні якого допущено орфографічну помилку

- А найясніших
- Б розширилася
- В неподалік
- Г розкішні

А	Б	В	Г

9. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

- А сполучник
- Б прийменник
- В прикметник
- Г прислівник
- Д займенник

1	
2	
3	
4	

10. Прочитайте речення, з'ясуйте, якими членами речення є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

Повз нього пропливали (1) *сотні облич*, веселих, серйозних і (2) *заклопотаних*. Проходячи біля книгарні, Степан спинився (3) *коло вітрини* й (4) *почав розглядати* книжки (В. Підмогильний).

- А обставина
- Б підмет
- В означення
- Г присудок
- Д додаток

1	
2	
3	
4	

Завдання 11–12

До кожного рядка, позначеного цифрою, доберіть відповідник, позначений буквою, і впишіть букву до таблиці.

11. Установіть відповідність між складними реченнями та їхніми видами.

Види складних речень

- 1 складнопідрядне
- 2 складне речення із сурядним і підрядним зв'язком
- 3 складне безсполучникове
- 4 складне речення зі сполучниковим сурядним і безсполучниковим зв'язком

Приклади

- А Прилітає до калини синьоокий соловей, до криниці припадає кароокий журавель, і кує літа зозуля у зеленому бужку, і квітує наше щастя у вишневому садку (*А. Корінь*).
- Б Білі акації будуть цвісти в місячні ночі жагучі; промінь морями залле золотий річку, і верби, і кручі (*В. Сосюра*).
- В Де обрії гойдалися вітрами, осінній ранок барви розливав (*М. Сингаївський*).
- Г Після братської виникла Лаврська школа, і вони згодом злилися, утворивши Київську колегію (*М. Слабошпицький*).
- Д Сон закрив мої повіки, і я прокинувся, коли вже гарячий пишно-блискучий день продирався через усі отвори хатини (*М. Грушевський*).

1	
2	
3	
4	

12. Установіть відповідність між складнопідрядними реченнями й видами їхніх підрядних частин.

Види підрядних речень

- 1 підрядне часу
- 2 підрядне порівняльне
- 3 підрядне умови
- 4 підрядне мети

Приклади

- А І мовчать вітряки, тільки крила здіймають, мов у вирій лаштуються запізнілі ключі журавлів. (*В. Рутківський*).
- Б Комуś же треба небо підпирать, щоб нам було надійніше у світі (*О. Матушек*).
- В А небо також очищає душу, коли дощі змивають спориші (*М. Гуменюк*).
- Г І душі заростають, мов стежки, якщо вони нікуди не спрямовані (*О. Матушек*).
- Д Уся вулиця була залита світлом, у якому розчинялося каміння й паркани, плавився пісок біля річки (*За В. Шевчуком*).

1	
2	
3	
4	

Завдання 13

Власне висловлювання
(20 хв)

13. Уявіть ситуацію, що ви стали учасником дискусії на тему «**Чи зможуть соціальні мережі в майбутньому повністю замінити живе спілкування**». Напишіть невелике висловлювання на тему «**Спілкування в моєму житті**», визначивши роль і місце спілкування для вас. Скористайтеся поданим висловом: «*Для спілкування потрібне тепло іншої людини*» (*О. Герасим'юк*). Оберіть самостійно тип і стиль мовлення.

Орієнтовний обсяг роботи 50–60 слів.

ВАРІАНТ 9

Завдання 1–6 мають по чотири варіанти відповідей, серед яких один правильний. Оберіть правильну відповідь і позначте X її в клітинці таблиці. (10 хв)

1. Укажіть рядок, у якому однакова кількість звуків і букв

- А шовковий, натруджені, роздолля, щиро
- Б рум'яний, розкажіть, багаття, світанок
- В комп'ютер, увіллється, віддзвеніти, яблуна
- Г сріблястий, медвяно, млин, яблунька

А	Б	В	Г

2. Укажіть рядок, у якому, розкривши дужки, у всіх словах треба писати велику літеру

- А (В, в)елика (В, в)едмедиця, (З, з)олоті (В, в)орота, (К, к)нязь, (Т, т)рійця
- Б (С, с)ередні (В, в)іки, (С, с)офіїні зошити, (Д, д)есятинна (Ц, ц)ерква, (С, с)кіфи
- В (Б, б)уковина, (К, к)отигорошко, (Я, я)рослав (М, м)удрий, (Б, б)іблія
- Г (Д, д)ень (У, у)чителя, (М, м)авка, (С, с)паніель, (М, м)узейний (П, п)ровулок

А	Б	В	Г

3. Укажіть рядок, у якому допущено помилку в написанні слів іншомовного походження

- А тонна, кореспондент, вілла, Ізабелла
- Б панно, асортимент, сума, нетто
- В марокканець, коректор, новела, манна
- Г сюрреалізм, маса, шасі, колона

А	Б	В	Г

4. Укажіть, у якому рядку можна утворити ступені порівняння від усіх прикметників

- А радісний, дешевий, світло-рожевий, високий
- Б світлий, розумний, оригінальний, американський
- В цікавий, молодий, солодкий, холодний
- Г ситцевий, старий, яскравий, театральний

А	Б	В	Г

5. Укажіть рядок, у якому всі займенники належать до розряду неозначених

- А себе, той, самий, наш, котрий
- Б дехто, жодний, ніскільки, який, всякий
- В ми, нас, стільки, нею, цього
- Г декого, хтось, деяким, скільки-небудь, абихто

А	Б	В	Г

6. Укажіть рядок, у якому всі сполучники пишуться разом

- А в/тім, за/те, дарма/що, з/тим/щоб
- Б про/те, ніби/то, тоб/то, як/що
- В як/тільки, що/б, попри/те/що, не/мов
- Г коли/б, з/тим/щоб, мовби/то, як/би

А	Б	В	Г

Завдання 7–12
(15 хв)

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–10.

1. Вік рослини, (1) яку в нас називають деревій, білоголовник, біла кашка, становить кілька (2) тисячоліть. 2. Походження її наукової назви (ахіллея мілефоліум) пов'язують з іменем грецького воїна-мудреця Ахілла, який (3) уперше використав цю рослину для лікування ран, а також грецьким словом «ахілон», тобто тисяча, що вказувало на безліч розсічених листочків. 3. Лікарі Давньої Греції й Риму використовували деревій тисячолістий, як (4) надійний кровоспинний і ранозагоювальний засіб. 4. Крім того, деревій дезінфікує рани й сцілює від шлункових хвороб (За М. Середюю).

7. Укажіть, у якому реченні допущено пунктуаційну помилку

- А у першому
- Б у другому
- В у третьому
- Г у четвертому

А	Б	В	Г

8. Укажіть, у якому слові допущено орфографічну помилку

- А уперше
- Б розсічених
- В дезінфікує
- Г сцілює

А	Б	В	Г

9. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

- А іменник
- Б прислівник
- В займенник
- Г прикметник
- Д частка

1	
2	
3	
4	

10. Прочитайте речення, з'ясуйте, якими членами речення є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

Полинова моя Україно, часто ворог (1) тебе полонив – от і виріс (2) полин на руїнах (Г. Чубач). (3) Віками ткалося мереживо народних переказів про велику княгиню Ольгу як про (4) діяльну, мудру правительку (О. Козуля).

- А обставина
- Б присудок
- В підмет
- Г означення
- Д додаток

1	
2	
3	
4	

Завдання 11–12

До кожного рядка, позначеного цифрою, доберіть відповідник, позначений буквою, і впишіть букву до таблиці.

11. Установіть відповідність між односкладними реченнями та їхніми видами.

Види односкладних речень

- 1 узагальнено-особове
- 2 означено-особове
- 3 неозначено-особове
- 4 безособове

Приклади

- А Традиційно жнива поділяють на два періоди – жайки та обжинки (За *В. Скуратівським*).
- Б Терпкий холодний жах... Вітри мої кохані... (*В. Сосюра*).
- В Надихай мене, поле, на спомини у пташиному синьому гомоні (*Л. Зоряна*).
- Г Вогонь вогнем не загасиш (*Нар. творчість*).
- Д В осінньому лісі пахне грибами, стиглими грибами, м'ятою, смородиною й сосною хвоєю (За *В. Приходьком*).

1	
2	
3	
4	

12. Установіть відповідність між складнопідрядними реченнями й видами їхніх підрядних частин.

Види підрядних речень

- 1 підрядне означальне
- 2 підрядне умови
- 3 підрядне причини
- 4 підрядне з'ясувальне

Приклади

- А У таких лісових озерцях, якщо спека береться до справи всерйоз, вода вигорає швидко, як дитячий смуток (*Л. Зоряна*).
- Б У прохолодній тиші чути, як шелестить під ногами жухла трава й гукають об землю яблука (*М. Слабошпицький*).
- В Мальв стрімке пагіння тягнеться в світі, щоб усім на радість від землі до сонця золотаво-срібні струни протягти (*О. Лищенко*).
- Г Мабуть, тому вподобав я дивитися на небо, що з-поміж усіх кольорів найдужче люблю синій (*Є. Гуцало*).
- Д За селом звелися могутньою брамою два дуби, на плечі яких лягла кована блакить неба (За *М. Стельмахом*).

1	
2	
3	
4	

Завдання 13

Власне висловлювання (20 хв)

13. Уявіть ситуацію: учасники телепередачі дискутують про те, що для людини значить слово. Хтось називає слово оберегом від усього лихого; для когось слово – це зв'язок із предками; інший розвиває думку, що слово – це Всесвіт, який людина прагне збагнути... Викладіть власний погляд на цю проблему в творі-мініатюрі «Слово в моєму житті». Оберіть самостійно тип і стиль мовлення.

Орієнтовний обсяг роботи 50–60 слів.

ВАРІАНТ 10

Завдання 1–6 мають по чотири варіанти відповідей, серед яких один правильний. Оберіть правильну відповідь і позначте X її в клітинці таблиці. (10 хв)

1. Укажіть рядок, у якому в усіх словах замість крапок треба писати м'який знак

- А бракон..ер, ател..е, комп..ютер, мантил..я
- Б інтерв..ю, конс..ерж, конференс..е, рел..еф
- В він..етка, медал..йон, ескадрил..я, компан..йон
- Г фаміл..ярний, кон..юктивіт, кур..ер, медал..йон

А	Б	В	Г

2. Укажіть рядок, у якому всі слова іншомовного походження слід писати разом

- А анти/вірус, екстра/чорний, мега/фон, екс/директор
- Б контр/удар, метео/станція, максі/спідниця, прем'єр/міністр
- В вело/крос, гідро/авіація, фото/клуб, міні/твір
- Г аква/парк, мікро/район, супер/маркет, радіо/концерт

А	Б	В	Г

3. Укажіть рядок, у якому всі слова утворено префіксально-суфіксальним способом

- А підземний, розумник, надмірний, перекладач
- Б безмежний, по-нашому, підшефний, припічок
- В сестрин, підхід, тихенький, підземний
- Г здоровенний, волошковий, міжнародний, білий

А	Б	В	Г

4. Укажіть рядок, у якому допущено помилку в написанні прикметника

- А березневий, баштановий, магнійовий, ківшевий
- Б бамбуковий, тюлевий, вербовий, кахлевий
- В квітковий, марлевий, веселковий, цавлевий
- Г кефалевий, сургучевий, бузковий, вересневий

А	Б	В	Г

5. Укажіть рядок, у якому в усіх іменниках відбувається чергування приголосних під час відмінювання

- А рука, вулиця, білка, вікно
- Б перемога, Оксанка, горох, круг
- В Ольга, фабрика, вухо, місто
- Г Олег, музика, муха, сестра

А	Б	В	Г

6. Укажіть рядок, у якому всі дієслова утворено від прикметників

- А віддати, синіти, надписати, переказати
- Б привласнити, позначити, літувати, надихати
- В вечоріти, густішати, курликати, дощити
- Г біліти, німувати, радіти, теплішати

А	Б	В	Г

Завдання 7–12
(15 хв)

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–9.

1. (1) *Поміж* осик, на крутому схилі яру, чиеюсь невірною рукою зрізано три товсті верби. 2. Теплою дощового вересневого дня ми із сином навідуємося до (2) *тих* пеньків. 3. Це наше потаємне місце, адже (3) *саме* звідси щороку починаються наші тривалі пошуки грибів. 4. Ось рядочок за рядочком, мов би тримаючись одне за одного тоненькими рученятами зростають опеньки. 5. Обережно, щоб не зашкодити корінцям, уважно й неквапно зрізаємо їх, і згодом грибів у кошику (4) *більшає* (За Л. Зоряною).

7. Укажіть, у якому реченні допущено пунктуаційну помилку

- А у першому
- Б у другому
- В у четвертому
- Г у п'ятому

А	Б	В	Г

8. Укажіть слово, у написанні якого допущено орфографічну помилку

- А поміж
- Б щороку
- В мов би
- Г не зашкодити

А	Б	В	Г

9. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

- А займенник
- Б частка
- В прийменник
- Г прислівник
- Д дієслово

1	
2	
3	
4	

10. Прочитайте речення, з'ясуйте, якими членами речення є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово)

(1) *Споконвіку* в народі бриніла нестримна радість краси, не зникав потяг до (2) *прекрасного* в житті й побуті. Людина намагалася прикрасити своє (3) *нужденне* життя, (4) *зробити* радісною важку щоденну працю (Л. Сорокіна).

- А означення
- Б присудок
- В додаток
- Г підмет
- Д обставина

1	
2	
3	
4	

Завдання 11–12

До кожного рядка, позначеного цифрою, доберіть відповідник, позначений буквою, і впишіть букву до таблиці.

11. Установіть відповідність між односкладними реченнями та їхніми видами.

Види односкладних речень

- 1 означено-особове
- 2 неозначено-особове
- 3 безособове
- 4 узагальнено-особове

Приклади

- А Багряне сонце (Л. Костенко).
- Б В осінньому лісі пахне грибами, стиглими грушами, м'ятою, смородиною й сосною хвоєю (За В. Приходьком).
- В Друга за гроші не купиш (Нар. мудрість).
- Г А цієї весни з особливим нетерпінням виглядаємо лелек (П. Швець).
- Д Зазвичай Нобелівську премію вручають за сукупність текстів (І. Славінська).

1	
2	
3	
4	

12. Установіть відповідність між складнопідрядними реченнями й видами їхніх підрядних частин.

Види підрядних речень

- 1 підрядне означальне
- 2 підрядне умови
- 3 підрядне міри і ступеня
- 4 підрядне часу

Приклади

- А Коли сонце підбилося, зробили нарешті привал (О. Гончар).
- Б Мабуть, тому вподобав дивитися на небо, що поміж усіх кольорів найдужче люблю синій (Є. Гуцало).
- В Якби всі ці скульптори-вихователі завжди діяли як добре злагоджений симфонічний оркестр, як легко розв'язувалося б багато проблем (В. Сухомлинський).
- Г Сад, за яким ніхто більше не доглядав, розрісся й здичавів (К. Красножон).
- Д Сила Почаївського образу була настільки велика, що за 110 років сталося 539 зафіксованих письмово чудес (Г. Манів).

1	
2	
3	
4	

Завдання 13

Власне висловлювання (20 хв)

13. Антуан де Сент-Екзюпері писав: «Усі ми родом із дитинства». Людська пам'ять роками береже уривки спогадів про дитинство. У кожного вони різні. Поділіться власними найяскравішими спогадами про дитинство, написавши твір-мініатюру «Моє дитинство». Оберіть самостійно тип і стиль мовлення.

Орієнтовний обсяг роботи 50–60 слів.